

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

THE ITINERARY OF BENJAMIN OF TUDELA.

PREFACE.

"THE Itinerary of Rabbi Benjamin of Tudela," prepared and published by A. Asher, is the best edition of the interesting and important diary of that traveller. The first volume appeared in 1840, and contained a carefully compiled Hebrew text with vowel points, together with an English translation and a bibliographical account. A second volume appeared in 1841 containing elaborate notes by Asher himself and by such eminent scholars as Zunz and Rapoport, together with a valuable essay by the former on the Geographical Literature of the Jews and on the Geography of Palestine, also an Essay by Lebrecht on the Khalifate of Bagdad.

In addition to twenty-three several editions and translations enumerated by Asher, various others have since appeared from time to time, but all of them are based upon those authorities alone from which he compiled his work.

Asher himself, more than once, deploras the fact that he had not a single MS. to resort to when confronted by doubtful or divergent readings in the texts before him. I have, however, been fortunate enough to be able to trace and examine three complete MSS. of Benjamin's Travels, as well as two fragments belonging to two other MSS., and these I have embodied in my present collation. The following is a brief description of the MSS. :—

1. BM, a MS. in the British Museum (No. 27,089). It is bound up with some of Maimonides' works, several Midrashic tracts, a commentary on the Hagadah by Joseph Gikatilia and an extract from Abarbanel's commentary on Isaiah; it forms part of the Almanzi collection, which curiously enough was purchased by the British Museum from Asher & Co. in October, 1865, some twenty years after Asher's death.

Photographs of two pieces of this MS. will be given later on. With regard to the date of the MS., some competent judges who have seen it assign it to the thirteenth century, and this view has some support from Professor S. D. Luzzatto who, in Steinschneider's *Hammazkir* (vol. V, fo. 105, xvii) makes the following comment upon it:—

מסעות ר' בנימין י"ג דפים כתיבה אשכנזית קדומה יותר :

2. R, or the Roman MS., in the Casanatense library at Rome, and numbered No. 216 in the Catalogue Sacerdote. This MS. is first mentioned in Dr. Berliner's Magazine (No. 9, 1874). Under my direction Dr. Grünhut of Jerusalem proceeded to Rome and made a copy of it. Subsequently I obtained a collation of it made by Dr. Neubauer; both have been used in preparing this text.

The MS. is made up of twenty-seven quarto paper sheets, each page consisting of twenty-six lines in legible "Italian" handwriting. It contains no reference, direct or indirect, to its date or to the place where it was written.

3. E, a MS. now in the possession of Herr Epstein of Vienna, who acquired it from Halberstamm's collection. The only reliable clue as to the date of this MS. is the *imprimatur* of the censor: "visto per me fra luigi da Bologna Juglio 1599." Herr Epstein considers it to have been written at the end of the fifteenth or beginning of the sixteenth century. The MS. is on paper and in "Italian" handwriting. It contains seventy-four quarto

pages of from 19–20 lines each. With very few exceptions it is identical with the *edition of Ferrara*, 1556; which was used by Asher as the groundwork of his text (Asher, p. 3). But the spelling of persons and places in E often differs from that in the text of Asher.

4. O, in the Oppenheim collection of the Bodleian library (MS. Opp. add. 8° 36; ff. 58–63; Neubauer 2425), is a fragment. Its first three leaves are continuous, beginning at p. 61 of Asher's edition and ending at p. 73. After this there is a *lacuna* of four leaves, and the fragment, which recommences at p. 98 of Asher's edition, is then continuous to the end of the book. The volume in which it is bound contains various other treatises written by the same scribe and including a fragment on Maimonides, whose death is mentioned as occurring in 1202, and also part of a controversy of Nachmanides which took place in 1263.

The MS. is in Spanish Rabbinic characters and would appear to have been written in the fourteenth or fifteenth century. For the collation of this and the following fragment I am indebted to the kindness of my friend Mr. A. Cowley, of Oxford. A photograph of a page of this MS. will be given later.

5. B, also in the Oppenheim collection of the Bodleian library (MS. Opp. add. 8°, 58; fol. 57; Neubauer 2580). This fragment begins at p. 50 of Asher's edition. The date of this fragment is probably much later than that of O and may well be as late as the eighteenth century. It appears to be written in an oriental hand.

In addition to the critical text, I give a translation of the British Museum MS. and add brief notes thereto. I have purposely confined the latter to small dimensions in view of the fact that the Jewish Encyclopaedia, now in process of publication, and the works of such writers as Graetz and others, will enable the reader to acquire further information on the various incidents, personages and places referred to by Benjamin. I would, however, especially mention a work by Mr. C. Raymond Beazley entitled "The Dawn of

Modern Geography," particularly his second volume, published by Murray in 1901. The frank and friendly manner in which the writer does justice to the merits of the Jewish traveller contrasts favourably with the petty and malignant comments of certain non-Jewish commentators of which Asher repeatedly complains.

I have the pleasure of expressing my thanks to Dr. Grünhut for his co-operation and to Mr. Cowley and Dr. Berlin for their valued assistance, also to Prof. Steinschneider for placing in my hands an Index of names prepared over forty years ago by Lebrecht.

The text which I have put in the body of the following pages is that of the British Museum MS. mentioned above. As several words in the MS. are illegible, I have filled up the gaps from the Casanatense MS. (R). These I have signified by enclosing the substituted words in square brackets. The dots and paragraphs also are those of the B. M. MS.

The introduction to the work varies so greatly in the MSS., that it has been thought proper to give the three recensions, BM, R and A, with variants from E in footnotes, in parallel columns.

Notation of the MSS., &c.

BM signifies the British Museum MS.

R (= Rome) signifies the Casanatense MS.

E signifies Epstein's MS.

O (Oppenheim Collection) signifies earlier fragment in the Bodleian library.

B (= Bodleian) signifies later fragment in the Bodleian Library.

A signifies Asher's text.

[ ] signifies lacunae in BM supplied by R.

׳ in the margin and | in the text indicate the pages of Asher's edition.

MARCUS N. ADLER.

HEBREW TEXT.

<i>Asher's Text.</i>	<i>MS. R.</i>	<i>MS. B.M.</i>
Title page:		
מסעות של רבי בנימן ז"ל ¹	ספר בנימן	זה ספר מסעות שחבר ר' בנימן בר יונה מארץ נבארה נ"ע
הקדמה ²	ר' בנימן בא ממקומו	זה ר' בנימן יצא ממקומו
זה הספר ³ מחובר מדברים שספר איש אחד מארץ נבארה ⁴ ששמו רבי בנימן בר יונה מטודילה ⁵ וילך הלך ויבא	מעיר לתילה וילך הלך ויבא	מעיר דוטילה ויצא והלך ובא

בארצות רבות ורחוקות כאשר

יתפרש בדבריו אלו ובכל מקום שבא בו כתב כל הדברים שראה או ששמע מפי אנשי אמת אשר ⁶ נשמעו בארץ ספרד:	הוא מפרש בתוך ספרו ובכל מקום שנכנס כתב את כל הדברים אשר ראה ואשר שמע מפי אנשי אמת אשר לא נשמעו בארץ	הוא מפורש בתוך ספרו ובכל מקום שנכנס בו כתב כל הדברים שראה וששמע מפי אנשי אמת אשר לא נשמעו בארץ ספרד
וכך הוא זוכר מקצת	וכך הוא זוכר בו קצת	וכן הוא זוכר קצת

¹ E מסעות ר' בנימן. — ² Not in E. — ³ E הספר. — ⁴ E נבארה. — ⁵ E מטודילו. — ⁶ אשר is omitted by mistake, likewise in E. This and other mistakes common to Asher and MS. E point to a close connexion between the Ferrara edition, which A mainly used, and E.

<i>Asher's Text.</i>	<i>MS. R.</i>	<i>MS. B.M.</i>
הגדולים והנשיאים שבמקצת מקומות וכשבא הביא דבריו אלה עמו לארץ	החכמים והנשיאים שבכל מקום ומקום והביא הספר הזה עמו בבואו לארץ	
קשטיליא בשנת תתקל"ג	קשתילה בשנת ד' אלפים ותשע מאות ושלשים ושלש	קשטילה בשנת ד' תתקל"ג
והיה ר' בנימן הנזכר ¹ איש מבין ומשכיל בעלתורה ² ובכל דבר ודבר שברקוהו כדי לפשפש אחריו נמצאו דבריו	והוא ר' בנימן תורה והלכה. (R adds דבריו) נמצאו	והוא ר' בנימן הנזכר איש מבין ומשכיל ובעל ובכל דבר שברקנו אותו כדי לפשפש אחרי דבריו
מתוקנים ויציבים בפיו כי היה איש אמת וזה תחלת דבריו	מתוקנים ומכוונים ויציבים בפיו אמת • וזה הוא תחלת הספר	כי הוא איש אמת • וזהו תחלת ספרו
Superscription again (not in E)		
מסעות של ר' בנימן ז"ל • א אמר רבי בנימן בר יונה ז"ל ³ יצאתי תחלה מעיר ש"קושטא ⁴ וירדתי דרך נהר איברו	אמר ר' בנימן תחלה יצאתי מעיר סרקוסטא וירדתי דרך נהר איברו	תחלה יצאתי מעיר לעיר סרקוסטא וירדתי דרך אברו
<p>לטרטושא⁵ ומשם הלכתי דרך שני ימים לעיר תרכונה⁶ הקדומה⁷ והיא היתה מבנין ענקים ויונים⁸ לא⁹ נמצא כבנין ההוא בכל הארץ אשר בספרד¹⁰ [והיא יושבת] אצל¹¹ הים. ומשם שני ימים לברצלונה¹² ויש שם קהל קדוש¹³ ואנשים חכמים [ונבונים ונש] יאים גדולים כגון¹⁴ רבי ששת ורבי שאלתיאל ורבי שלמה ור'¹⁵ אברהם בן חסדאי¹⁶; [והיא עיר קטנה ויפה¹⁷ על שפת הים ובאים¹⁸ אליה בסחורה תגרים מכל המקומות¹⁹ מארץ יון [מפיסא²⁰ ויינו]בה²¹ וצקיליה²²</p>		

¹ E ה"ל. — ² E adds והלכה. — ³ E omits ז"ל. — ⁴ E שרקוסטא. — ⁵ R obliterated; E לטרטושא; A לטרטושא. — ⁶ R תרכונה; E שרכונה. — ⁷ A בספרד. — ⁸ R אצל. — ⁹ E ויונים. — ¹⁰ R אצל. — ¹¹ E ונבונים. — ¹² R אצל. — ¹³ R אצל. — ¹⁴ R אצל. — ¹⁵ R אצל. — ¹⁶ R אצל. — ¹⁷ R אצל. — ¹⁸ R אצל. — ¹⁹ R אצל. — ²⁰ R אצל. — ²¹ R אצל. — ²² R אצל.

וארץ אסכנדרדיאה¹ של מצרים וארץ² ישראל וארץ אפריקיה³ וכל [גבוליה .
 ומ]שם⁴ יום וחצי לגירונדה⁵ ובה קהל קטן מהיהודים⁶ . [ומשם⁷ שלשה⁸
 ימים [לגירבונה⁹ והיא] עיר קדומה לתורה . ומשם¹⁰ יצאה¹¹ תורה
 לכל הארצות ובה חכמים וגדולים¹² [ונשיאים] ובראשם¹³ רבי קלונימוס
 בן הנשיא הגדול ר' מדרוס¹⁴ מזרע¹⁵ דוד מכונה ביחוסו¹⁶ . [ויש לו]
 נחלות וקרקעות מאת מושל העיר¹⁷ ואין אדם יכול להוציא¹⁸ ממנו בחזקה .
 ובראשם¹⁹ ר' אברהם ראש הישיבה ור' מכיר ור' יהודה²⁰ ואחרים
 כנגדן הרבה²¹ תלמידי חכמים . ויש בה היום²² שלש מאות יהודים²³ : ומשם
 ארבע פרסאות לבדרש²⁴ העיר ושם קהל והם²⁵ תלמידי חכמים ובראשם²⁶
 ר' שלמה חלפתא²⁷ ורבי יוסף ורבי נתנאל²⁸ : ומשם שני ימים
 להר געש הנקרא מונטפשליר²⁹ והוא מקום יפה לסחורה | קרוב מן
 הים כמו פרסה³⁰ ובאים אליו³¹ מכל³² מקום לסחורה . אדום³³ מארץ
 אל ערוה ולונברדיאה³⁴ ומלכות רומה רבתא ומכל ארץ מצרים וארץ
 ישראל וארץ יון וצרפת³⁵ ומאסיה³⁶ ואינגלטירא³⁷ ומכל לשונות הגוים
 נמצאים שם לסחורה³⁸ על ידי בני יינובן ופיסנין³⁹ . ושם תלמידי חכמים
 חשובי הדור ובראשם⁴⁰ ר' ראובן בר מדרוס⁴¹ ור' נתן בר⁴² זכריה
 ור' שמואל הרב שלהם ור' שלמה⁴³ ור' מרדכי⁴⁴ . ויש ביניהם
 בתי מדרשות קבועות לתלמוד⁴⁵ ויש ביניהם עשירים⁴⁶ ובעלי צדקה
 ועומדים⁴⁷ בפרץ לכל הבאים לידם⁴⁸ : ומשם ארבע⁴⁹ פרסאות ללוניל

¹ REA — . ומארץ EA ² — . אלכסנדריא A ; אליכסנארא E ; אסכנדרדיא R — .
 מיהודים EA ⁶ — . לגירונדה R ⁵ — . מהלך EA insert ⁴ — . וארץ אפ' omit
 — . וממנה EA ¹⁰ — . לגירבונה A ⁹ — . שלשה A ⁸ — . מהלך REA insert ⁷ — .
 — . מדרוס ז"ל EA ¹⁴ — . ובראש R ¹³ — . גדולים EA ¹² — . תצא REA ¹¹ — .
 — . מושלי הארץ EA ¹⁷ — . ביחוס A ; ביחסו E ¹⁶ — . ביה REA insert ¹⁵ — .
 — . ור' יהודה R omits ²⁰ — . (ep. notes 13, 26, 40). ובראש R ¹⁹ — . ליקח REA ¹⁸ — .
 — . לְקַדֵּשׁ R ²⁴ — . §. R has here a ²³ — . כמו REA add ²² — . R omits ²¹ — .
 — . ר' שלמה חלפתא E ; ר' חלפתא R ²⁷ — . ובראש R ²⁶ — . EA omit ²⁵ — . לבדרש
 — . ר' יוסף בר' (בר רבי A) נתנאל ז"ל EA ; ר' נתנאל and omits ר' יוסף ע"ה R ²⁸ — .
 — . אליה E ³¹ — . הים ב' (שחי A) פרסאות EA ³⁰ — . מונפישליר E ; מונפישליר R ²⁹ — .
 — . מארץ אל ערוה ולונברדיא A ³⁴ — . וישמעאל REA add ; מאדום R ³³ — . (בכל R) ³² — .
 — . וארץ צרפת EA ³⁵ — . מארץ לונברדיא (only) R ; מארץ אלסרוה ולונברדיא E
 — . ואינגלטירא E ; ואינגלטירא A ³⁷ — . ומאסיה omitting, וארץ ספרד EA ³⁶ — .
 ומכל (ארץ or אדום ?) ומכל (dittolepsy ?), and reads ומכל ארץ — . לסחורה EA omit ³⁸ — .
 על ידי גינואן EA ; על ידי בני יינובני ופיסנין R ³⁹ — . לשחורה EA omit ³⁸ — . לשונות
 ; בר' E ⁴² — . בר' (בר A) מדרוס R A E ⁴¹ — . ובראש R ⁴⁰ — . (גינאין A) ופיסנין
 — . (שלמה i.e.) שלמיה EA omits ; R ⁴³ — . ר' נתן בר זכריה R omits ; בן רבי A
 — . ר' שלמה REA omit to this יש — . ר' ז"ל EA add ⁴⁵ — . ע"ה R adds ⁴⁴ — .
 — . לשם EA have no break in the text ; עומדים R ⁴⁷ — . גדולים EA add
 only full stop. — . R 'ר' ; R uses mostly letters for figures. ⁴⁹

¹ R omits after ... ושם רב. — Neub. reads (suggests) *וּשְׁמֵהּ*. — ² R obliterated after ... ושם רב משלם וחמשה. — ³ R omits from יוקף ר'; (A has unabbreviated והרב ר' EA. — ⁴ R omits. — ⁵ EA שנתפס. — ⁶ EA חכם. — ⁷ EA ר' instead of ר'; this will henceforth generally not be noted). — ⁸ A הדין. — ⁹ R הלישירי. — ¹⁰ EA adds עה. — ¹¹ R מבין. — ¹² R omits למדור חזרה הם; EA omit. — ¹³ EA ובה קהל יהודים כמו שלוש מאות REA. — ¹⁴ REA חכמים וקדושים. — ¹⁵ REA adds (יצי') EA; EA add שתי פרסאות הם; EA add שתי (יצי') EA. — ¹⁶ EA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ¹⁷ EA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ¹⁸ EA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ¹⁹ EA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁰ EA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²¹ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²² REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²³ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁴ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁵ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁶ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁷ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁸ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ²⁹ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁰ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³¹ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³² REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³³ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁴ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁵ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁶ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁷ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁸ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA. — ³⁹ REA רחוקה מן הים שתי פרסאות; EA add שתי (יצי') EA.

יעקב¹ ור' יצחק ור' משה ור' יעקב בן הרב ר' לוי ז"ל². והוא מקום טעות לגנים ובאים³ מאפסי הארץ שם⁴. והיא קרובה מן הים שלש⁵ מילין ויושבת על שפת הנהר הגדול הנקרא רודנו⁶ והוא יסוב בכל⁷ ארץ פרובינציה⁸. ושם הנשיא ר' אבא מרי בר⁹ יצחק ז"ל והוא פקיד השלטון רימונד¹⁰. ומשם שלש פרסאות לזר ארליד¹¹ ושם כמו מאתים מישראל¹² ובראשם¹³ ר' משה ור' טובי ור' ישעיה ור' שלמה ורבי נתן הרב ור' | אבא מרי נז¹⁴. ומשם שני¹⁵ ימים למרשיליה¹⁶ והיא עיר גאונים וחכמים והם שני¹⁷ קהלות ובהם¹⁸ כמו שלש מאות יהודים. הקהל האחת היא יושבת¹⁹ על שפת הים למטה והקהל האחר יושבת²⁰ במגדל למעלה. והם²¹ ישיבה גדולה מתלמידי²² חכמים ר' שמעון ור' שלמה ור' יצחק בר אבא מרי ור' שמעון בן²³ אנטוליו²⁴ ור' יעקב אחיו ור' ליב [לבריו R²⁵] והם²⁶ ראשי ישיבה²⁷ שלמעלה ובראש הקהל²⁸ שלמטה ר' יעקב²⁹ פורפית³⁰ הע[שיר ור' אברהם] בר' מאיר³¹ חתנו ור' יצחק בר'³² מאיר ז"ל³³ והוא עיר סחורה מאוד³⁴ על שפת [הים]. ומשם יכנס [אדם בספינה ללכת³⁵ עיר³⁶ יינובה] היושבת על שפת הים. והוא מהלך ארבע[ה ימים בים] ושני יהודים שם ר' שמואל בן פליט ואחיו מעיר סבתה³⁷ והם אנשים טובים [והעיר מוקפת] חומה ואין³⁸ מלך שולט עליהם כי אם השופטים שהם³⁹ מקימים עליהם

¹ E A omit. — ² E omit ז"ל. — ³ R — מעות לגנים ולאים; E A omit. — ⁴ E A omit. — ⁵ R ג' — שלש; E A omit. — ⁶ R — והיא קרובה מן הים; E A omit. — ⁷ R A — הגדול הנקרא רודנו and omits רואנו R⁶. — (אלהים E). — ⁸ E A as in note 38, p. 460; E omits ז"ל. — ⁹ R — סובב כל E; הסובב כל R. — ¹⁰ R — רימונד or רמוני R¹⁰. — ¹¹ R E A — ארליש. — ¹² R — יהודים. — ¹³ A — ובראש. — ¹⁴ R E omit נז. — ¹⁵ E A — שתי A. — ¹⁶ R — למרשיליה; E — למרסיליה; A — למרשיליה R¹⁶. — ¹⁷ R — שתי A. — ¹⁸ R — שתי A. — ¹⁹ So BM; R — והיא יושבת E A; והיא יושבת R¹⁹. — ²⁰ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁰. — ²¹ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²¹. — ²² R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²². — ²³ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²³. — ²⁴ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁴. — ²⁵ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁵. — ²⁶ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁶. — ²⁷ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁷. — ²⁸ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁸. — ²⁹ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R²⁹. — ³⁰ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁰. — ³¹ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³¹. — ³² R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³². — ³³ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³³. — ³⁴ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁴. — ³⁵ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁵. — ³⁶ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁶. — ³⁷ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁷. — ³⁸ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁸. — ³⁹ R — והיא יושבת E; והיא יושבת R³⁹.

ברצ[וגם¹ וכל אחד] | ואחד² מהם יש לו³ מגדל בביתו ובשעה⁴ המחלוקת⁵ נלחמים אלו באלו⁶ על ר[אשי המגדלים] והם מושלי הים. ועושים דוגיות⁷ הנקראים גליאיש⁸ והולכים לשלול⁹ ולבזו¹⁰ בכל [יום¹¹ אדום וישמעאל] וארץ יון עד צקיליה¹² ומביאים מכל¹³ המקומות שלל ובוזא אל יינובה¹⁴. [והם נלחמים עם] אנשי פיסא¹⁵ כל¹⁶ הימים¹⁶ וביניהם ובין אנשי פיסה¹⁷ שני ימים והיא עיר [גדולה מאד ובה כמון] עשרת אלפים מגדלים בבתיהם¹⁸ ללחום¹⁹ בעת המחלוקת וכל אנשיה נבן[רים ואין מלך] ולא שר²⁰ שולט עליהם כי אם השופטים אשר²¹ מקימים עליהם. ובה כמו עש[רים יהודים] והראש שלהם ר' משה ור' חיים ור' יוסף²². ואינה מוקפת חומה והיא רחוקה מן הים ששה²³ מילין. ויוצאין ונכנסין אליה²⁴ בספינה²⁵ על יד היורד²⁶ בתוך המדינה. . ומשם ארבע פרסאות לעיר לוכה²⁷ שהיא בתחלת הכנסת גבול לונברדיאה²⁸ ובעיר לוכה²⁹ כמו ארבעים³⁰ יהודים. והיא גדולה³¹ והראש של יהודים³² ר' דוד ור' שמואל ור' | יעקב. ומשם מהלך ששה דן ימים לעיר רומה³³ רבתא והיא ראש מלכות אדום ושם כמו מאתים יהודים מכובדים³⁴ ואין פורעין מם לשום אדם. ומהם משרתי האפיפיור³⁵ אלכסנדרוס הוא ההגמון³⁶ הממונה על כל אדום³⁷ ושם חכמים גדולים

— וכל אחד R². — כרצונם and עליהם R omits between; כרצונם R E A¹. — עם. אלו R E A⁶. — מחלוקתם E A⁵. — ובשעה R E A⁴. — ש. לו R E A³ omit. — שלל R E A insert⁸. — (הנקראות) גליאיש A; גלרים E; גליאיש R⁸. — רוגיאיות R⁷. — see next R¹³. — סיציליאה R¹². — (Should it be ים?). — בן R¹¹. — בן המקומות שלל ובוזא ומביאים אל E A read (note 10), After ¹⁴. — E A omit ¹⁷. — פיסה A; פיסה E¹⁵. — גיינובא (גינאוה) A. — בבהים שלהם E A¹⁸. — ומשם עד פיסא ב' ימים R; מהלך and add אנשי R¹⁹ omits. — So no doubt originally BM; R ואין מלך ושר E; גבורים אין ישר R²⁰. — ואין מלך ואין שר A (but has apparently אשר R omits ²¹). — והם E A insert (שופטים); ששה R (illegible מילין) R²³. — וז' A adds ²². — ארבעה E A omits. — R²⁴. — No lacuna visible; ²⁶. — בספינות R E A²⁵. — (על יד הנהר היורד) R illegible (ארתנו? note); ע'י הנהר E; (על יד הנהר היורד) R²⁷. — לוקה R E²⁷. — ע'י הנהר חיוצא Ed. Amst. — E A have instead ²⁹. — לומברדיאה R²⁸. — R uses generally letters for numbers; several variants of 50 and 20 in B M and E A, which evidently arose from the similarity of כ and נ, point to a priority of that method. — רומי E throughout ³³. — של היהודים E A; שלהם R³². — עיר גדול R³¹. — (Here and further on) R דהאם R³⁵. — נכבדים E A³⁴. — רומא A throughout. — ע'י הנהר R E A add ³⁶. — (אלכסנדרוס) A; הגדול R E A³⁶. — דהאם A. — רת אדום.

וכראשם ר' דניאל הרב ור' יחיאל משרת האפיפיור והוא בחור יפה
נבון וחכם והוא יוצא ובא בבית האפיפיור והוא פקיד ביתו ועל כל אשר¹
לו והוא נכדו של ר' נתן שעשה ספר הערוך ופירושו ור' יואב בן
הרב ר' שלמה ור' מנחם ראש הישיבה ור' יחיאל הדר בטשטברי²
ור' בנימן בר שבתאי ז"ל³. והיא רומה⁴ שני חלקים של רומה⁵
והנהר טברוס⁶ חולק באמצע המדינה רומה⁷ שני חלקים של רומה מצד
אחד וחלק אחד מצד אחר. ובחלק הראשון הבמה הגדולה שקורין
ש' פיטרה של רומה⁸. ולשם⁹ היה ארמון של יוליוס¹⁰ קיסר
הגדול¹¹ ויש שם בנינים הרבה ומעשים | משונים מכל בנינים¹² שבעולם
ובין המיושב והחרב¹³ מן רומה¹⁴ כד מילים ושם שמונים ארמונים¹⁵
משמונים מלכים שהיו בתוכה¹⁶ הנקראים אינפראטורי¹⁷. ממלכות
טראיקיאנוס¹⁸ ועד מלכות נירוס וטבריוס¹⁹ שהיו בימי ישו הנוצרי
ועד מלכות פפוס²⁰ אביו של קרלו מנגוס²¹ שכבש²² ארץ ספרד מיד
הישמעאלים בתחלה²³. ושם ארמון²⁴ מחוייב²⁵ לרומה שלא קבלו אותו²⁶
הישיש ושלוש²⁷ מאות יועציו בשביל שלא עשה מצותם שלא לקח ירושלים
אלא לשלוש שנים ונזרו הם שתי שנים²⁸. ושם ארמון אספסינוס²⁹
בני גדול וחזק מאד. ושם ארמון המלך טרמל גלסין³⁰ ויש בתוך
הארמון שלו שם³¹ ארמונים כמנין ימות החמה³² והקפת הארמונים
שלשה מילין והיתה מלחמה ביניהם בימי קדם ונפלו בתוך הארמון יותר
ממאה אלף בני אדם הרונים. והנה³³ העצמות עד היום הזה תלי תלים³⁴.

— ב. שרשיבירי; A; ב. שרשיבירי; R adds וי. — ¹ R adds וי. — ² B. שרשיבירי; R adds וי. — ³ R adds וי. — ⁴ R adds וי. — ⁵ R adds וי. — ⁶ R adds וי. — ⁷ R adds וי. — ⁸ R adds וי. — ⁹ R adds וי. — ¹⁰ R adds וי. — ¹¹ R adds וי. — ¹² R adds וי. — ¹³ R adds וי. — ¹⁴ R adds וי. — ¹⁵ R adds וי. — ¹⁶ R adds וי. — ¹⁷ R adds וי. — ¹⁸ R adds וי. — ¹⁹ R adds וי. — ²⁰ R adds וי. — ²¹ R adds וי. — ²² R adds וי. — ²³ R adds וי. — ²⁴ R adds וי. — ²⁵ R adds וי. — ²⁶ R adds וי. — ²⁷ R adds וי. — ²⁸ R adds וי. — ²⁹ R adds וי. — ³⁰ R adds וי. — ³¹ R adds וי. — ³² R adds וי. — ³³ R adds וי. — ³⁴ R adds וי.

וצייר המלך | עניין המלחמה מצד זה ומצד זה¹ מערכה לקראת מערכה² בני אדם וסוסייהם ומלחמתם³ הכל אבן שיש להראות לבני העולם⁴ המלחמה שהיתה בימי קדם⁵. . . ושם ימצא מערה שהולכת תחת הארץ ונמצאים בה המלך טרמל גלסין⁶ והמלכה אשתו יושבים⁷ על כסאותם . ועמהם⁸ כמו מאה בני אדם שרי המלוכה וכולם חנוטים⁹ במלאכת הרפואה¹⁰ עד היום הזה . ושם בשלת ייאני אל תיאני הבמה שני¹¹ עמודים נחשת שהיו בבית המקדש¹² ממעשה שלמה המלך עז¹³ . ובכל עמוד ועמוד חקוק שלמה בן דוד ואמרו¹⁴ היהודים אנשי רומה¹⁵ כי בכל שנה ושנה ביום ט' באב מציאו¹⁶ זיעה עליהם¹⁷ נגרת כמו מים¹⁸ ושם מערה שגנו¹⁹ טיטוס בן אספסינוס²⁰ כלי בית המקדש שהביא מירושלם . ושם²¹ מערה [אחת] בהר בצד אחד²² על שפת הנהר טיברו²³ ושם קבורים הצדיקים²⁴ עשרה הרוגי מלוכה²⁵. [ולפני] שלתיאני אלתיאני²⁶ מצויר | שמשון והכידור²⁷ בידו של אבן , וגם אבשלום²⁸ בן [דוד וגם המלך] קאנסטינוס²⁹ הגדול שבנה קוסטנטינה ועל שמו נקראת קוסטנטינה³⁰ [והוא מצו] ייר מנחשת וסוסו מצויר³¹ בזהב ויש בניינים³² וענינים ברומה שלא יוכל [אדם לספרם].

ומשם ארבעה ימים לקפיאה³³ היא המדינה הגדולה שבנה³⁴ קאפס³⁵ המלך והיא [טובה אבל המים] רעים והארץ משכלת . ויש בה כמו שלש מאות יהודים ובהם חכמים גדולים [A נכבדי ארץ (הארץ E) ובר] אשם

— להראות אדם R³ . — וכלי מלחמתם E A² . — מצד ומצד E A ; מכלצד R¹ . —
 — טרמל or פיימל גלסין R⁵ . — (מימי E ; שהיה R E)⁴ . — E A omit the name . —
 — יושבים R E A⁶ . — ועמם E A⁷ . —
 — חנוטים R E A⁹ . — הרפואה R¹⁰ . —
 — (שני R omits)¹⁰ . —
 — ושם בשלטיאני אלטישנא ובבמה שני A ; ושם בסלטיאני אלטיסאני ובבמה שני E ; compare note 26 . —
 — בבית מניה R¹¹ . —
 — המלך עז R E and Edd. add י¹² . —
 — נגרת E A¹³ . —
 — נכבדי R omits¹⁷ . —
 — נמצא E ; ימצא R¹⁶ . —
 — בימי E A¹⁵ . —
 — בן אספסינוס A ; אויססיאנוס E²⁰ . —
 — בה R adds²⁰ . —
 — טיברו A ; טיברו R²³ . —
 — בצד אחד R E A omit²² . —
 — (R adds י?) R E²⁶ . —
 — קוסטנטינוס E ; קסטיאנוס R²⁸ . —
 — וכידור A ; וכדור E ; דוד R²⁷ . —
 — קוסטנטינה (omits) שבנה קושטנטינה ועל שמו נקראת A ; קוסטנטינופולי (E) R²⁹ . —
 — וסוסו ומצפים A ; וסוסו מצופים E ; וסוסו מצופה R³⁰ . —
 — אחרים E A add³² . —
 — אשר בנה R³³ . —
 — לקפואה A ; לקפוא E³² . —
 — קפס E A³⁴ .

ר' קונסו¹ ור' ישראל² אחיו ור' זקן ור' דוד הרב נע³. וקוראין⁴
לזה המלכות [פרנציפי R]⁵. משם⁶ ילך אדם לפוצוילי⁷ הנקראת
סוריינטו⁸ הגדולה שבנה ציר בן⁹ הדרד[עזר שברח מפני פחד
של] מה המלך עה¹⁰ ויצא הים וכסה אותה בשני חלקים מן העיר עד¹¹
היום הזה[רואים בני אדם ה]שוקים והמגדלים שהיו התוך המדינה. ושם
יב מעין נובע בתוך¹² חתהום [וימצא שם ה]שמן הנקרא פטרוליו¹³ | ומלקטין
אותו על פני המים ומשימין אותו בכמה [על כמה משיחות ורפואות R]¹⁴.
ויש שם¹⁵ מרחצאות של מים תמים הנובעים¹⁶ מתחת הקרקע והם על
שפת הים והם כמו עשרים¹⁷ מרחצאות שכל אדם שיש בו שום חולי¹⁸
ילך ויטבול¹⁹ בהם וימצא מרפא ומרגוע. וכל החולים²⁰ מבני לונוברדיאה²¹
באים²² שם בימות²³ הקיץ. ומשם ילך אדם דרך חמשה עשר²⁴ מילין
תחת ההרים הוא הבנין²⁵ אשר בנה רומרוס²⁶ המלך שבנה עיר²⁷ רומה
וכל זה עשה מפני פחד דוד המלך עה²⁸ ויואב שר צבאו²⁹ בניין על
ההרים ותחת ההרים עד עיר³⁰ נאפולי המדינה והיא עיר בצורה מאד³¹
על שפת הים מבנין היונים ושם כמו המש מאות יהודים³². ושם ר' חזקיה
ור' שלום ור' אליה הכהן ור' יצחק מהר נפוס הרב זצל³³.

והרב רב דוד E³. — ור' שמואל EA². — ור' קונפשו A; ור' קומפסא E¹. —
וקוראים RE⁴. — ומשם REA⁶. — המלכות, both omit פרנציפלו A; פרנציפאנו E⁵.
סוריינטו E⁸. — For בן E⁹. — לפוצול A; לפיצולו E; לץצילי R⁷. — ילך אדם
משני פחד דוד המלך E A; משני דוד מלך ישראל R¹⁰. — צינצן A; צנצן E reads
פטרוליא R¹³. — מתוך REA¹². — ועד EA¹¹. — עליו השלום A adding. —
שם EA omit R¹⁵. — כמה R adds. — אותו רפואות A; אותו ברפואות E¹⁴. — פטרוליו
לומברדיא²¹. — והחולים R²⁰. — וירחץ E A¹⁹. — שיש לו חלי E A¹⁸. — כ' or ב' had E A¹⁷. —
נובעים E A¹⁶. — סו' R²⁴. — (EA omit). — הולכים R²². — לומברדיא E;
through-out). — רומא A; רומי E; עיר EA omit²⁷. — רומולוס E A²⁶. — כבנין RE²⁵. —
הדכל עשה מפני פחד דוד מלך ישראל E A; המלך עה and עשה R omits²⁸. —
עיר בצורה מאד R places. — וישבה EA insert³¹. — R omits lacuna, thus showing
אבל הייתה פתוחה מאן חומה ושם כמו ח' יהודים Ed. Amst.³². — על שם הים after
probably like other variants addition by the editor Menasseh ben Israel. —
ושם ר' חזקיה ר' שלו בן אליה כהן ור' יצחק מהר דוד E; וצ' till ושם R omits³³.
ושם ר' חזקיה ור' שלום ור' אליה הכהן ור' יצחק מהר דוד ו' A.

TRANSLATION.

THIS is the book of travels, which was compiled by Rabbi Benjamin, the son of Jonah from the land of Navarre—his repose is in Paradise.

The said Rabbi Benjamin set forth from Tudela¹, his native city, and passed through many remote countries, as is related in his book. In every place which he entered, he made a record of all that he saw, or was told of by trustworthy persons—matters not previously heard of in the land of Sepharad. Also he mentions some of the sages and illustrious men residing in each place. He brought this book with him on his return to the country of Castile, in the year 4933 (C. E. 1173)². The said Rabbi Benjamin is a wise and understanding

¹ Tudela was called in Benjamin's time *Tuteila*.

² There is a considerable difference of opinion as to the exact dates at which Benjamin began and completed his journey. In my opinion, the period can be placed within a very narrow compass. Early in his journey he visited Rome, where he found R. Jechiel to be the steward of the household of Pope Alexander. This can be no other than Pope Alexander III, who played so important a part in the struggle between King Henry II and Thomas à Becket. The German Emperor, Frederick Barbarossa, supported the anti-Pope Victor IV, and in consequence Alexander had to leave Rome soon after his election in 1159 and before his consecration. He did not return actually to settle down in Rome until November 23, 1165, but was forced to leave again in 1167. Consequently Benjamin must have been in Rome between the end of 1165 and 1167. Benjamin terminated his travels by passing from Egypt to Sicily and Italy, then crossing the Alps and visiting Germany. In Cairo he found that the Fatimite Caliph was the acknowledged ruler. The Caliph here referred to must have been El-'Âdid, who died on Monday, September 13, 1171—being the last of the Fatimite line. A short time before his death, Saladin had become the virtual ruler of Egypt, and had ordered the Khotba to be read in the name of the Abbaside Caliph el-Mostadi of Bagdad. (See the *Life of Saladin*, by Bohadin: Palestine Pilgrims' Text Society, p. 61.) It is clear, therefore, that Benjamin's absence from Europe must be placed between the years 1166 and 1171. It is possible that Benjamin may on his return journey have passed through Sicily as early as 1169, as he states that the island was governed by a viceroy. This must have been during the minority of King William II (the Good), who attained his majority in 1169. It will be found in the

man, learned in the Law and the Halacha, and wherever we have tested his statements we have found them accurate, true to fact and consistent, for he is a trustworthy man.

His book commences as follows:—I journeyed first from my native town to the city of Saragossa¹, and thence by way of the River Ebro to Tortosa. From there I went a journey of two days to the ancient city of Tarragona with its Cyclopean and Greek buildings². The like thereof is not found among any of the buildings in the country of Sepharad. It is situated by the sea, and two days' journey from the city of Barcelona, where there is a holy congregation, including sages, wise and illustrious men, such as R. Shesheth³, R. Shealtiel, R. Solomon, and R. Abraham, son of Chisdai. It is a small city and beautiful, lying upon the sea coast. Merchants come thither from all quarters with their wares, | from Greece, from Pisa, Genoa, Sicily, Alexandria p. 2 in Egypt, Palestine, Africa and all its coasts. Thence it is a day and a-half to Gerona, in which there is a small congregation of Jews⁴. Thence it is three days' journey to Narbonne, which is a city pre-eminent for learning; whence the Torah goes forth to all countries. Sages, and great and illustrious men abide here. At their head is R. Kalonymos, the son of the great and illustrious R. Todros of the seed of David, whose pedigree is established. He possesses hereditaments and lands given him by the ruler of the city, of which no man can forcibly dispossess him⁵. Prominent in the Community is R. Abraham⁶, head of the High School: also R. Machir and R. Judah, and many other distinguished scholars. At the present day there are 300 Jews there.

course of the narrative that not a single statement by Benjamin is inconsistent with this determination of date.

¹ Saragossa was called in Benjamin's time *Sarakosta* (= Caesar-Augusta). Charisi, in *Tachkemoni*, 46, refers to some of the Rabbis.

² The imposing ruins at Tarragona comprise prehistoric walls of enormous unhewn blocks of stone, as well as the remains of Roman aqueducts, tombs, amphitheatres, &c.

³ See Graetz, *Geschichte der Juden*, VI, p. 230 et seq.: and his notes 1 and 4 respecting the Rabbis of Languedoc and Provence.

⁴ The ancient name of Gerona was Gerunda.

⁵ See Geiger's *Jüdische Zeitschrift für Wissenschaft und Leben*, p. 281. The Records of Narbonne bear evidence of sales of lands standing in the name of R. Kalonymos (*Archives Israélites*, 1861, p. 449). His ancestor was said to be R. Machir, who came to Europe in the time of Charlemagne.

⁶ R. Abraham ben Isaac (Rabad II) was author of the Rabbinic code *Ha-Eshkol*, and was one of the intermediaries between the Talmudists of France and the Scholars of Spain. He died 1178.

Thence it is four parasangs¹ to the city of Beziers where there is a congregation of learned men. At their head is R. Solomon Chalafta, R. Joseph, and R. Nathanael. Thence it is two days to Har Gaash which is called Montpellier. This is a place well situated for
 p. 3 commerce. | It is about a parasang from the sea, and men come to do business there from all quarters, from Edom, from the land of Algarve², Lombardy, the dominion of Rome the Great, from all the land of Egypt, Palestine, Greece, France, Asia and England. People of all nations are found there doing business through the medium of the Genoese and Pisans. In the city there are scholars of great eminence, at their head being R. Reuben, son of Todros, R. Nathan, son of Zechariah and R. Samuel, their Rabbi, also R. Solomon and R. Mordecai. They have among them houses of learning devoted to the study of the Talmud. Among the community are men both rich and charitable, who lend a helping hand to all that come to them.

From Montpellier it is four parasangs to Lunel, in which there is a congregation of Israelites, who study the Law day and night. Here lived our teachers Meshullam the great rabbi, since deceased, and his five sons, who are wise, great and wealthy, namely: R. Joseph, R. Isaac, R. Jacob, R. Aaron, and R. Asher, the recluse, who dwells apart from the world; he pores over his books day and night, fasts
 p. 4 periodically and abstains from all meat³. | He is a great scholar of the Talmud. At Lunel live also their brother-in-law R. Moses, the Rabbi, and R. Samuel the elder⁴, R. Ulsarnu, R. Solomon the Cohen, and R. Judah the Physician, the son of Tibbon, the Sephardi. The students that come from distant lands to learn the Law are taught, boarded, lodged and clothed by the congregation, so long as they attend the house of study. The Community has wise, understanding and saintly men of great benevolence, who lend a helping hand to all their brethren both far and near. The congregation consists of about 300 Jews—may the Lord preserve them.

From there it is two parasangs to Posquières, which is a large place containing about forty Jews, with a High School under the auspices of the great Rabbi, R. Abraham, son of David, of blessed memory,

¹ A parasang is about 3½ English miles, and the distance from Narbonne to Beziers is correctly given. 10 parasangs make a day's journey.

² The King of Portugal is even now styled King of the Algarves.

³ Cf. *Graetz*, VI, p. 240, also Joseph Jacob's *Angewin Jews*, p. 111. R. Asher was one of a group of pious Rabbis known as Perushim—who might be styled Jewish monks.

⁴ He is referred to in *Tosafoth Temurah*, fol. 12a and b.

an energetic and wise man, great as a talmudical authority¹. People come to him from a distance to learn the Law at his lips, and they find rest in his house, and he teaches them. Of those who are without means he | also pays the expenses, for he is very rich. The p. 5 munificent R. Joseph, son of Menachem, also dwells here, and R. Benveniste, R. Benjamin, R. Abraham and R. Isaac, son of R. Meir of blessed memory. Thence it is four parasangs to the suburb called Bourg de St. Gilles, in which place there are about a hundred Jews. Wise men abide there, at their head being R. Isaac, son of Jacob, R. Abraham, son of Judah, R. Eleazer, R. Jacob, R. Isaac, R. Moses and R. Jacob, son of Rabbi Levi of blessed memory. This is a place of pilgrimage of the Gentiles who come hither from the ends of the earth. It is only three miles from the sea, and is situated upon the great River Rhone, which flows through the whole land of Provence. Here dwells the illustrious R. Abba Mari, son of the late R. Isaac, who is the bailiff of Count Raymond².

Thence it is three parasangs to the city of Arles, which has about 200 Israelites, at their head being R. Moses, R. Tobias, R. Isaiah, R. Solomon, the rabbi R. Nathan, and R. | Abba Mari, since p. 6 deceased³.

From there it is two days' journey to Marseilles⁴, which is a city of princely and wise citizens, possessing two congregations with about 300 Jews. One congregation dwells below on the shore by the sea, the other is in the castle above. They form a great academy of learned men, amongst them being R. Simeon, R. Solomon, R. Isaac, son of Abba Mari⁵, R. Simeon, son of Antoli, and R. Jacob his brother; also

¹ This eminent Talmudist, known as the Rabad, was son-in-law of the R. Abraham of Narbonne before referred to. See *Graetz*, VI, 243.

² The Abbey of St. Aegidius was much resorted to in the Middle Ages. The Jews of Beaucaire, and the neighbourhood, enjoyed the patronage of Raymond V, Count of Toulouse, called by the Troubadour poets "the good Duke." See *Graetz*, VI, note 1, p. 401. It is impossible to enlarge in these notes upon the several Jewish scholars referred to by Benjamin. An interesting article by Professor Israel Levi on the "Jews in Mediaeval France," and other articles, in the *Jewish Encyclopaedia*, also Gross, *Gallia Judaica*, might be consulted with advantage.

³ The BM. MS. calls R. Abba Mari dead, which statement unless qualified, as in a few other instances, by the insertion of the word "since," would be unintelligible.

⁴ Asher's Text and Epstein's MS. give the distance between Arles and Marseilles as three days' journey. The actual distance is about fifty-three English miles. Probably the Roman roads were still in use.

⁵ R. Isaac, son of Abba Mari, is the celebrated author of "Baal

R. Libero. These persons are at the head of the upper academy. At the head of the congregation below are R. Jacob Purpis¹, a wealthy man, and R. Abraham, son of R. Meir, his brother-in-law, and R. Isaac, son of the late R. Meir. It is a very busy city upon the sea-coast.

From Marseilles one can take ship and in four days reach Genoa, which is also upon the sea. Here live two Jews, R. Samuel, son of Palit, and his brother, from the city of Ceuta, both of them good men. The city is surrounded by a wall, and the inhabitants are not governed by any king but by judges whom they appoint at their pleasure.

p. 7 Each | householder has a tower to his house, and at times of strife they fight from the tops of the towers with each other. They have command of the sea. They build ships which they call galleys, and make predatory attacks upon Edom and Ishmael² and the land of Greece as far as Sicily, and they bring back to Genoa spoils from all these places. They are constantly at war with the men of Pisa. Between them and the Pisans there is a distance of two days' journey.

Pisa is a very great city, with about 10,000 turreted houses for battle at times of strife. All its inhabitants are mighty men. They possess neither king nor prince to govern them, but only the judges appointed by themselves. In this city are about twenty Jews, at their head being R. Moses, R. Chayim, and R. Joseph. The city is not surrounded by a wall. It is about six miles from the sea, the river which flows through the city provides it with ingress and egress for ships.

From Pisa it is four parasangs to the city of Lucca, which is the beginning of the frontier of Lombardy. In the city of Lucca are about forty Jews. It is a large place, and at the head of the Jews are

p. 8 R. David, R. Samuel, and R. | Jacob.

Thence it is six days' journey to the great city of Rome. Rome is the head of the kingdoms of Christendom, and contains about 200 Jews, who occupy an honourable position and pay no tribute, and amongst them are officials of the Pope Alexander, who is the head of all Christendom. Great Hebrew scholars reside here, at the head of them being R. Daniel, the chief rabbi, and R. Jechiel, an official of the Pope³. He is a handsome young man of intelligence

Haittur," who wrote this work at Marseilles, 1179. It is doubtful whether he was the son of Count Raymond's bailiff.

¹ His full name is R. Jacob Perpignano. See *Graetz*, VI, note 1, p. 399.

² The meaning of course is that the Genoese pillage Christian and Mohammedan places alike.

³ See Dr. H. Berliner's work *Die Geschichte der Juden in Rom*. His derivation of the Hebrew word Benjamin used for Pope *אפיפיור* from Peter is questionable. It is the Greek *ἐπίποιος*. See Talmud, *Aboda Zarah*, 11 a.

and wisdom, and he has the entry of the Pope's palace, for he is the steward of his house and of all that he has. He is a grandson of R. Nathan, who composed the *Aruch*¹ and its commentaries. Other prominent men are R. Joab, son of the rabbi R. Solomon, R. Menachem, head of the academy, R. Jechiel, who lives in Trastevere, and R. Benjamin, son of R. Shabbethai of blessed memory. Rome is divided into two parts by the River Tiber. In the one part is the great church which they call St. Peter of Rome. The great Palace of Julius Caesar was also in Rome². There are many wonderful structures in the city, | different from any others in the world. Including p. 9 both its inhabited and waste parts, Rome is about twenty-four miles in circumference. In the midst thereof³ there are eighty palaces belonging to eighty kings who lived there, each called Imperator, commencing from King Tarquinius unto Nero and Tiberius who lived at the time of Jesus the Nazarene, ending with Pepin, who freed the land of Sepharad from Islam, and was father of Charlemagne.

There is a palace outside Rome (said to be of Titus). The Consul and his 300 Senators treated him with disfavour, because he failed to take Jerusalem till after three years, though they had bidden him to capture it within two⁴.

In Rome is also the palace of Vespasianus, a great and very strong building; also the Colosseum⁵, in which edifice there are 365 sections, according to the days of the solar year, and the circumference of these palaces is three miles. There were battles fought here in olden times, and in the palace more than 100,000 men were slain and there their bones remain piled up to the present day. The king caused to

¹ The great work alluded to is the *Talmudical Dictionary*, completed in 1101. See Graetz, VI, p. 281.

² The palace of the Caesars on the Palatine Hill is no doubt here referred to.

³ ברחוק, quoted by E and Asher, is a corrupt reading for ברוחק.

⁴ This is Josippon's story. The author occasionally embodies in his work fantastic legends told him or recorded by his predecessors. Benjamin lived in the darkest period of the Middle Ages. Josippon, Book I, Chap. iv, speaks of 320 senators. I have followed Breithaupt, and rendered שש "consul."

⁵ Having regard to the readings of the British Museum and the Casanatense MSS., I am of opinion that the Flavian amphitheatre, which early in the Middle Ages began to be called the Colosseum, is here meant. It had four stories, each floor composed of arcades containing eighty separate compartments, making 320 in all. Our author in the course of his narrative speaks more than once of buildings erected on a uniform plan corresponding with the days of the year.

p. 10 be engraved | a representation of the battle and of the forces on either side facing one another, both warriors and horses, all in marble, to exhibit to the world the war of the days of old.

In Rome there is a cave which runs underground, and statues of King Tarmal Galsin (Galba ?) and his royal consort are to be found there, seated upon their thrones, and with them about a hundred royal personages. They are all embalmed and preserved to this day. In the church of St. John in the Lateran there are two bronze columns taken from the Temple, the handiwork of King Solomon, each column being engraved "Solomon the son of David." The Jews of Rome told me that every year upon the 9th of Ab they found the columns exuding moisture like water. There also is the cave where Titus the son of Vespasianus stored the Temple vessels which he brought from Jerusalem. There is also a cave in a hill on one bank of the River Tiber where are the graves of the ten martyrs¹. In front
p. 11 of St. John in the Lateran there are statues of | Samson in marble, with a spear in his hand, of Absalom also the son of King David, and another of Constantinus the Great, who built Constantinople and after whom it was called. The last-named statue is of bronze, the horse being overlaid with gold. Many other edifices are there, and remarkable sights beyond enumeration.

From Rome it is four days to Capua, the large town which King Capis built. It is a fine city, but its water is bad, and the country is fever-stricken². About 300 Jews there, some of them great, wise and esteemed persons, at their heads being R. Conso, his brother R. Israel, R. Zaken and the rabbi R. David, since deceased. They call this district the Principality.

From there one goes to Pozzuoli which is called Sorrento the Great, built by Zur, son of Hadarezer, when he fled in fear of Solomon the king. The sea has risen and covered the city from its two sides and

¹ The author of *Seder Hadoroth* (Warsaw, 1897 edition, p. 157) as well as Zunz for once appear to have here fallen into error, assuming as they do that Benjamin refers to the ten teachers of the Mishna, R. Gamaliel, R. Akiba and the other sages who suffered martyrdom in Palestine at the hands of the Roman Emperors. The ten martyrs here alluded to are those referred to in the Preface to Hakemani, published by Geiger in *מלא הפנים*, Berlin, 1840, and *ספר חסידים*, Berlin edition, fols. 151-2 ונהרגו עשרה צדיקים ורבנים וחכמים ז"ל ר' חסדיה בר' הנגאל הגדול והצדיק נ"ע קרובי קרוב לוקני ר' יואל, ר' אבונן ור' אוריאל הר' הצדיק ז"ל ור' כונחם ור' חייא ור' משה ור' דוד ור' צדק ור' ירמיה ור' אוריאל זקנים חסידים ראשי הקהל ומנהיגי העיר רבנים ז"ל להי הע"ח אמר.

² It would seem that even in Benjamin's time the Campagna was noted for its malaria.

at the present day one can still see the markets and towers which stood in the midst of the city¹. A spring issues forth from beneath the ground containing the oil which is called petroleum. | People p. 12. collect it from the surface of the water and use it medicinally. There are also springs to the number of about twenty, of hot water, which issue from the ground and are situated near the sea, and every man who has any disease can go and bathe in them and get cured. All the afflicted of Lombardy visit it in the summer-time for that purpose².

From this place a man can travel fifteen miles along a road under the mountains, a work executed by King Romulus who built the city of Rome. He was prompted to this by fear of King David and Joab his general. He built fortifications both upon the mountains and below the mountains reaching as far as the city of Naples. Naples is a very strong city, lying upon the sea-board, and was founded by the Greeks. About 500 Jews live here, amongst them R. Hezekiah, R. Shallum, R. Elijah, the Cohen, and R. Isaac of Har Napus, the Rabbi of blessed memory.

¹ Professor Ray Lankester, in a lecture given on Dec. 29, 1903, at the Royal Institution, illustrated changes in the disposition of land and water by pointing to the identical ruined Temple referred to by Benjamin. It now stands high above the sea and did so in the second and third centuries of the present era, but in the eighth and ninth centuries was so low owing to the sinking of the land that the lower parts of its marble pillars stood in the sea, and sea-shells grew in their crevices.

² Josippon gives these particulars in Book I, chaps. iii and iv, when speaking of Zur, whom he associates with Sorrento. Benjamin had no other sources of information. In the immediate neighbourhood of Pozzuoli is Solfatara, where sulphur is found. A destructive eruption from the crater took place in 1198. Hot springs abound, and the baths at Bagnoli are much frequented to the present day. Numerous underground passages are to be met with.

(To be continued.)